

Jaargang 1

nummer 9

TIJDELIJKE WEKELIJKE NIEUWSBRIEF (10)

Om in deze bijzondere tijd effectief in contact te komen en blijven met u, de leden van het Ulfts Mannenkoor en De Vriendenkring, heeft het bestuur besloten de komende periode wekelijks een nieuwsbrief te maken en te versturen. In ieder geval per e-mail. Leden zonder e-mailadres krijgen een geprinte versie thuisbezorgd. In deze tiende nieuwsbrief houden we u ook weer zoveel mogelijk op de hoogte van het laatste nieuws. Veel leesplezier toegewenst!

VAN DE VOORZITTER

Het verenigingsleven in heel Nederland kwam de afgelopen drie maanden vrijwel tot stilstand door de verspreiding van het coronavirus. De maatregelen van het kabinet zorgden ervoor dat repeteren onmogelijk werd. Het werd óók stil in 'korenland'. Vrijwel alle concerten in 2020 zijn afgelast en sommige organisaties twijfelen zelfs over het opstarten van voorbereidingen voor concerten of evenementen in 2021. Want: we maken ons op voor de 1,5-metersamenleving. En is in die samenleving wel plaats voor koren en muziekverenigingen? Wordt de anderhalve meter niet de doodsteek voor de amateurkunstverenigingen? Hoe ziet de toekomst van de amateurkunstverenigingen er op korte en langere termijn uit?

Vraag is hoe de verschillende koren de afgelopen maanden zijn doorgekomen? Niet! De zangers wel, maar de verenigingen niet. Je trekt jaren samen op en in één klap is er niks. Het voelt als een leger dat zichzelf ontbindt aan het einde van de oorlog. Iedereen gaat naar zijn eigen huis, pakt zijn eigen leven op en dat wat je samen bond is weg. Dat mis je. We waren net begonnen aan een nieuw seizoen en van de ene op de andere dag sta je op non-actief. We zijn weliswaar al vrij snel begonnen met digitale repetities om de band aan te houden en brengen wekelijks een nieuwsbrief uit, maar dat blijft behelpen. 't Is wel zinvol en iedereen doet z'n best, maar dat is niet het echte werk.

De pr-commissie probeert nu zoveel mogelijk boekingen te verplaatsen naar 2021. Het bestuur overweegt om na tweeëneenhalve maand van stilte misschien weer te beginnen met groepsrepetities (coronaproof en al dan niet buiten) en de opleiding voor solisten.

Koordinator Christó Guenov heeft zoveel mogelijk contact gehouden met het koor en met het bestuur. Er is vanaf dag 1 veel werk verzet. Terugvallen op opgebouwde routine was er even niet bij, digitale skills moesten grotendeels ontwikkeld worden. Hij heeft oefen MP3's gemaakt en nieuwe arrangementen.

Verder wordt het wel een kip en ei verhaal. Geen repetities en (nieuwe) nummers kunnen instuderen, geen concerten organiseren, niet meer dan 100 mensen bij elkaar straks. Het nieuwe normaal baart ons zorgen. Premier Mark Rutte laat geen gelegenheid voorbijgaan om te benadrukken dat hij naar een anderhalve meter maatschappij wil. Minister Grapperhaus is bezig om het juridisch vast te leggen. Dat lijkt bijna het einde van zingend en musicerend Nederland te zijn. Die anderhalve meter maakt de activiteiten voor een groot koor als het Ulfts Mannenkoor nagenoeg onmogelijk. Hoe ga je een koor in een touringcar vervoeren? Hoe zit het met de repetitieruimte en de luchtkwaliteit ervan? Is de huidige ruimte daarvoor geschikt? Of moeten we naarstig op zoek naar een alternatief? De vraag is of dat lukt. Ik ga er wel vanuit dat de afspraken rondom protocollen de komende maand op gang zullen komen.

Hoe lang kunnen verenigingen dit nog volhouden?

Een vereniging die niet actief is en waar weinig van de leden wordt gevraagd is normaal gesproken geen lang leven beschoren. En dat is nu precies wat er gebeurt. We moeten daarom voorkomen dat de lockdown het verenigingsleven om zeep helpt.

Laten we hopen dat we daarom zo snel mogelijk corona vrij zijn, en dat 2021 een nieuw jaar wordt met alleen maar fijne momenten. Het jaar 2020 moeten we in principe financieel voor een groot deel afschrijven. Misschien op wat lokale zaken, acties en een enkel optreden na. Voor het koor geldt dat de vaste lasten zoals salaris van de dirigent en zaalhuur (bijna) afgedekt zijn door contributie-inkomsten. Die inkomsten lopen nu nog door. Ons koor drijft voor een ander (kleiner) deel op inkomsten uit optredens en subsidie (waarvan de kraan door bezuinigingen steeds verder dichtgaat). Al met al valt de financiële schade bij het Ulfts Mannenkoor weliswaar nog enigszins mee, denk ik. Maar dat moet niet veel langer duren. Een groter probleem is echter het ontbreken van perspectief op repetities en optredens. Motivatiegebrek ligt dan op de loer. Tot 1 januari kunnen we het nog wel volhouden mocht de 1,5 meter regel gehanteerd blijven. Maar het gaat er vooral om dat we weer met elkaar kunnen

zingen. Gelukkig zijn er wat mogelijkheden vanaf 1 juli tot 100 personen. Wij zijn als vereniging dan gelukkig in de luxe positie dat wij in de DRU-cultuurfabriek grote ruimten tot onze beschikking hebben waardoor we, in ieder geval met (al dan niet kleinere) groepen, zouden kunnen repeteren op 1,5 meter.

Een ander lichtpuntje is dat de gemeenteraad van de gemeente Oude IJsselstreek unaniem een motie heeft aangenomen om sport, amateurkunstverenigingen en culturele organisaties die het moeilijk hebben, als gevolg van de corona-crisis financieel, materieel en immaterieel te helpen. Want een groot aantal organisaties is niet langer bezig met hun 'core-business' en worden nu of op langere termijn in hun bestaan bedreigd, raken financieel in de problemen, of dreigen om te vallen. Mooi dat de gemeenteraad het belangrijk vindt dat de sportieve en culturele voorzieningen in stand blijven en dat deze verenigingen en instellingen toekomstbestendig en financieel weerbaar zijn.

Ton Menke [voorzitter]

AANLEVEREN KOPIJ

We vroegen u in de vorige nieuwsbrieven ook een bijdrage of kopie aan te leveren. Als u nieuws hebt, een bericht of iets anders? Dat kan! Graag zelfs! Wij zorgen ervoor dat het zo snel mogelijk wordt geplaatst.

De nieuwe rubriek "Ingekomen Post" wordt blijkbaar enorm gewaardeerd. Niet alleen door de redactie van de Nieuwsbrief, die al enkele weken leden oproept om kopie aan te leveren, maar ook door de leden zelf. Deze week zijn er zelfs twee ingezonden brieven!!

Wie verrast ons aankomende week met een bijdrage voor de nieuwsbrief?? Zoals inmiddels als bekend mag worden verondersteld kunt u uw bijdrage(n) mailen naar secretaris@ulftsmannenkoor.nl.

*Heb je kopij,
geef het door!*

INGEKOMEN POST

Beste Leden van het UMK

De leden van jullie "Vriendenkring van het UMK" hebben zich recentelijk beraden op hoe zij in deze moeilijke tijden, en dat geldt vanwege de "aerosolen" voor zangkoren in het bijzonder, kunnen bijdragen aan het bevorderen van de saamhorigheid en de onderlinge band van de zangers. Immers niet alleen de repetities vallen weg, ook het plezier van het wekelijks samenkomen in je hobby ontvalt je plotseling. Menigeen ervaart dat als een enorm gemis.

Als koorzanger wil je immers vooral optreden voor publiek en als die optredens, door welke oorzaak ook, wegvallen en je de toneellampen en de schijnwerpers niet langer op je gericht weet dan breken er pas echte zware tijden aan. Wij, bestuursleden van jullie Vriendenkring, realiseren ons dat als geen ander.

Om die reden wil de Vriendenkring de leden en bestuur van het UMK steunen en enige verlichting bieden door wekelijks een vijftal fraaie handmade pennen met unieke inscriptie "Vriendenkring UMK" te verloten. Deze pennen zijn door medebestuurslid Ton Frazer in zijn eigen werkplaats vervaardigd. Ton heeft er zijn hobby van gemaakt om deze pennen op zijn eigen draaibanken te vervaardigen.

Ton heeft de beschikking over wel 22 unieke houtsoorten en kan zijn afnemers echt maatwerk bieden. Voor het UMK heeft hij een fraaie selectie van de meest verfijnde houtsoorten gebruikt. Alle pennen hebben een uniek design en zijn alleen beschikbaar voor leden van het UMK. De pennen hebben een draaiontsluiting en zijn voorzien van de inscriptie "Vriendenkring UMK"

De Vriendenkring zal wekelijks met ingang van de 1ste week van juni via loting, door Theo Gerritsen ten eigen huize te verrichten, een vijftal leden uitverkiezen die de pen dezelfde week nog thuisbezorgd krijgen. Uiteraard komen alle leden en bestuursleden successievelijk aan bod.

De Vriendenkring hoopt dat deze pennenactie de winnaars zal stimuleren om af en toe een kleine persoonlijke bijdrage te schrijven aan de bijzondere nieuwsbrief die in deze coronatijd wekelijks bij iedereen in de brievenbus valt. Dat hoeven beslist geen grote verhalen te zijn want ook het delen van klein nieuws en geluk bevordert de onderlinge band.

De foto's bij dit artikel zijn gemaakt door Stef Hermsen in de werkplaats van Ton Frazer. Ze geven een beeld van het proces om de pennen te vervaardigen en de diverse materialen en gereedschappen die daarvoor gebruikt worden. Als u daarvoor belangstelling heeft is Ton graag bereid u persoonlijk te informeren. De Vriendenkring wenst u veel succes in deze vriendenloterij. Blijft allen gezond en hopelijk tot gauw.

Mede namens Ton Frazer, Theo Gerritsen en Gerard Schepers
Ben Terwiel, voorzitter Vriendenkring.

PR- PERIKELEN

(namens de PR-commissie: Peter Velrath)

In verband met het Kozakken-concert op 11 september 2020 in Bedburg-Hau werd ik benaderd door onze contactpersoon van de Gemeente, mevr. Anastasia Kuffeld. Zij stelt voor, om het Konzert vanwege Corona te verzetten. Zij stelt, dat ondanks het feit, dat in Duitsland vanaf 1 september 2020 "Großveranstaltungen" weer mogen, dit gepaard zal gaan, met veel beperkingen, die deels moeilijk uitvoerbaar zullen zijn. Ook de nodige afstand tussen de publieks-stoelen zal problematisch worden.

Omdat begin september het verbod pas is opgeheven, denkt zij, dat er bij het publiek nog teveel angst c.q. voorzichtigheid zal zijn, waardoor er niet veel publiek zal komen, vanwege die onzekerheid. Ze wil met mij in gesprek en wil alvast een mogelijke andere termijn/datum afspreken, ofschoon dit bij hun in de planning (zoals ik weet) best moeilijk zal zijn. Ik zal, namens de PR, met haar in gesprek gaan en kijken, wat de mogelijkheden zijn. Ik denk, dat wij haar mening moeten respecteren, omdat de argumenten alleszins redelijk zijn. Als er nader nieuws is, laten wij u dit weten. Het gaat hier natuurlijk wel om een betaald concert, evenals de 2 andere concerten:
Kozakken-concert 11 oktober 2020;
Kerstconcert 13 december 2020.

Dit gaat vooralsnog -wat de planning betreft- gewoon door. Foto's en teksten voor het programma-boekje 2020/2021 van het Stadttheater Emmerich zijn ingeleverd en geredigeerd en akkoord bevonden. Tevens heeft men een foto ontvangen voor op de affiches voor het kozakken-concert.

De PR-activiteiten in zijn algemeenheid worden echter steeds moeilijker. Je ziet steeds vaker, dat men in het geheel niet reageert op een voorstel, dan wel dat men mededeelt, dat men het voorlopig iets voor zich uit schuift en nog geen beslissing neemt.

Was ik aanvankelijk redelijk optimistisch en zag ik aan de horizon weer de dag, dat wij als UMK weer eens een mooi 4 stemmig nummer ten gehore zouden kunnen brengen, zie ik momenteel donkere wolken samentrekken boven onze korenwereld. Ik ben nog net geen crimineel, maar ik schijn als koorlid hele gevaarlijke "bolletjes" naar buiten te brengen, tijdens het zingen in een koor, dat heel gevaarlijk is voor de volksgezondheid en derhalve het Corona-gebeuren zou bevorderen. Zo af en toe zie ik op TV iets voorbijkomen, dat mij zeer verontrust voor de nabije toekomst en het bestaansrecht van een koor als UMK onmiddellijk aantast. Ik weet dat er momenteel enkele universitaire onderzoeken lopen en ik hoop op een goede afloop, maar ik heb er toch een beetje een hard hoofd in. Laten we hopen, dat e.e.a. toch nog gerelativeerd wordt, want anders blijft alleen het vinden van een medicijn of inenting tegen Corona onze enige redding!. Ik hoop niet, dat we zo lang moeten wachten!!!

Veel sterkte de komende tijd en blijf gezond.

Groeten,
Peter Velrath,
PR-commissie.

Op stap met de fotograaf (2)

Als fotograaf ga ik regelmatig op pad, zit veel in de natuur en plaatsten van historisch belang. Deze keer gaan we naar Bourtange

Bourtange (Gronings: Boertange) is een vestingdorp in de provincie Groningen, dat tijdens de Nederlandse Opstand is aangelegd. Bourtange ligt in de gemeente Westerwolde, in de gelijknamige streek. Het is een beschermd dorpsgezicht. Hoewel de grachten en muren anders doen vermoeden, heeft Bourtange nooit stadsrechten gehad.

Tussen 1811 en 1821 was Bourtange een zelfstandige gemeente, waartoe in het beginjaar ook Ter Apel, Onstwedde, Sellingen, Vlagtwedde en Wedde behoorden. De eerste maire was Paulus Eckringa. In 1811 werden Vlagtwedde en Onstwedde afgesplitst. In 1821 ging Bourtange op in de gemeente Vlagtwedde, wat later in 2018 samen met gemeente Bellingwedde de nieuwe gemeente Westerwolde ging vormen.

Ontstaan en groei.

In 1580, tijdens de Nederlandse Opstand, volgde de stad Groningen de noordelijke stadhouder Rennenberg in zijn keuze voor Spanje. De stad werd toen bevoorrad vanuit Duitsland, via een weg op de zandrug (tange) die door het Bourtangermoeras voerde.

Om deze bevoorradingsweg te blokkeren gaf Willem van Oranje aan de overste Diderick van Sonoy opdracht op de weg een schans aan te leggen. Na zijn dood werd het werk voortgezet door Willems opvolger en neef Willem Lodewijk van Nassau (de oudste zoon van zijn broer Jan VI de Oude). In 1594 werd de stad Groningen heroverd en werd de vesting Bourtange onderdeel van de grensverdediging van de drie noordelijke provincies Groningen, Friesland en Drenthe.

De vesting werd onder andere in 1665 tijdens de Eerste Münsterse Oorlog verbeterd, en in 1672, tijdens de Tweede Münsterse Oorlog toen Bernhard von Galen Groningen aanviel.

In 1704 werd een nieuw “kruithuis” gebouwd met een bijzondere constructie. Het dak ligt los op de muren, zodat bij een explosie het gehele gebouw niet uit elkaar zou spatten. Enkel het dak zou weggeblazen worden. Voorheen bestond een kruitmagazijn uit meters dikke muren en dito dak. Door de vestiging van burgers kreeg Bourtange de status van een vesting. In 1742 bereikte de vesting de grootste omvang. Aan de oostzijde kwamen tussen de half bastions van het kroonwerk twee ravelijnen en het glacis werd afgegraven.

Opvallend aan de Vesting Bourtange is de vorm, namelijk een vijfhoek. De 14 lindebomen op het marktplein zijn oorspronkelijk geplaatst langs de zijden van het middelste pentagon.

Leven in de vestingstad

Door de vestiging van burgers in het verdedigingswerk Bourtange groeide de defensieve militaire stelling uit tot een stadje met een eigen en bijzondere militaire-burgerlijke samenlevingsvorm. Dergelijke samenlevingsvormen bleven tot in de 19de eeuw algemeen gangbaar in vestingsteden.

De vestingstad van 1742

Binnen de vesting of “fortresse” zoals het verdedigingswerk door de oprichters en nog altijd in 1742 genoemd werd, waren tal van gebouwen neergezet ten behoeve van de militairen en de burgers.

De commandant van de vesting had zijn eigen woning.

De aparte officierslogementen stonden aan het Marktplein, het centrum van de vesting.

De onderofficieren hadden een apart verblijf met eigen aanrecht en toiletten.

De manschappen logeerden in kazernes, stenen gebouwen. Zij moesten gebruik maken van openbare toiletten, de secreten.

De “convooymeester” had, net zoals de commandant van de vesting, een eigen woning. Hij was de man naast de bevelvoerende commandant. Hij was verantwoordelijk voor alle ondersteunende functies: de voorraden, de brouwerij, de beplantingen, het onderhoud.

De provoost was de man belast met de handhaving van orde en tucht en verantwoordelijke voor het gevang. Ook hij had zijn eigen woning.
Op het marktplein stond het gebouw voor de hoofdwacht met het “landshorlogie”.

Op de wallen stonden houten schuilplaatsen voor de schildwachten. Die wachthuisjes werden sentinel genoemd.

Op een van de bastions stond een windmolen om graan te malen. Tijdens belegeringen werd de molen ontmanteld. Het graan werd dan gemalen door een rosmolen binnen de wallen.
Het onmisbare water kwam uit gegraven waterputten. In de moerassige streek van Bourtange stelde dat geen probleem, tenzij wat de kwaliteit van het drinkwater betreft. Het bier van de brouwerij in het fort was alvast bacteriologisch drinkbaar.

De vesting had net zoals de oude boerderijen in Groningen en Drenthe een turfschuur, voor de opslag van het volumineuze turf, de toenmalige bron van energie.

De vesting had sinds 1607 een protestants kerkje, het eerste in de provincie Groningen. De predikant die de religieuze diensten verzorgde had zijn woning aan de voet van het "pastoors"-bastion. Hij was tegelijk ook notaris. Een van zijn taken was desgevraagd aktes met huwelijksvoorwaarden op te stellen.

De kinderen van militairen en burgers gingen naar de vestingschool.

Op de plattegrond van de fortresse van 1742, kan men binnen het kroonwerk kleine perceeltjes herkennen als moestuinen. Buiten het fort, aan de kant van Groningen, zijn binnen bedijkt gebied, grotere percelen getekend, weiden en akkers.

Verder waren er in de vesting ook woningen en werkplaatsen voor bakkers, slagers, smeden, timmerlui, kleermakers, schoenmakers, kaarsenmakers, een dokter, een vroedvrouw, kortom al de personen die nodig waren voor een gemengde militair-burgerlijke samenleving.

Dagelijkse leven in de vesting

Het levensritme in de “fortresse” Bourtange werd bepaald door haar militair karakter. De dagindeling werd aangegeven door de trompetter van wacht die het uur aflas van de “landshorlogie” en op gezette tijden trompetsignalen liet schallen zoals “wekken”, “taptoe”, “doven van vuren en lichten”.

De ambachtslui van Bourtange en andere burgers vervulden elke dag de taken die hoorden bij hun stand.

De militairen liepen wacht, onderhielden de bewapening, hun uitrusting en de beplanting en begroeiing op de wallen, zorgden voor de paarden. Ongetwijfeld oefenden ze ook het bezetten van de toegewezen gevechtsposten. De weinige vrije tijd die hen gelaten werd brachten ze door met spel en drank, rondhangend op de pleinen, flanerend langs de straten en de wallen, wellicht ook met een of andere economische activiteit.

Op zondagen vervulden allen, militairen en burgers, in de eerste plaats hun godsdienstige plichten. Bij bijzondere gelegenheden traden alle troepen van het fort aan op het Marktplaatsje. Tweewekelijks werd markt gehouden op het Marktplaatsje. Burgerpersoneel en inwoners uit de omgeving en vermoedelijk ook militairen konden er waren aanbieden en aankopen wat ze nodig hadden.

Elke avond werd de wacht afgelost. Voorafgegaan door de trompetter van wacht marcheerde het opgaande gewapende wachtdetachement naar het marktplein. Daar was de afgaande wacht aangetreden. Beide wachten groetten elkaar en de afgaande officier van de wacht gaf de consignes, de bijzondere opdrachten, door aan de opgaande officier. Dan werden de schildwachten uitgezet en afgelost. Tot slot marcheerde de afgaande wacht af, defilerend voor de opgaande wacht, en begaf zich onder trompetgeschal naar zijn logement.

Het "taptoe" geschal, elke avond om acht of negen uur, betekende letterlijk dat geen bier meer mocht getapt worden of alcoholische dranken geschonken. Het was tevens het signaal voor alle inwoners van de stad om de bedstee op te zoeken.

Verval en reconstructie

Doordat het Bourtangermoeras steeds meer verdroogde, ondanks maatregelen om dit te verhinderen en de vuurkracht van geschut groter werd, nam de militaire betekenis van de vesting echter af. In 1851 werd de vesting officieel opgeheven, en werd Bourgtange een agrarisch dorp in Westerwolde.

Rond 1960 liep het dorp leeg. Bourgtange was niet met de tijd meegegaan en was geen plaats waar jongeren zich vestigden. De gemeente Vlagtwedde liet vervolgens de vesting herbouwen in de staat zoals die in 1742 geweest was. Men vindt dus thans bij de grens tussen Duitsland en Nederland (Groningen) een vesting uit vervlogen tijden, die vrijelijk te bezoeken is.

De vesting is tegenwoordig een toeristische attractie van betekenis. Naast de op de hoornwerken na volledig gereconstrueerde vestingwerken vindt de bezoeker er diverse bezienswaardigheden: het Marktplein met eeuwenoude lindebomen, zes musea, een kaarsenmakerij, winkels en restaurants, een historisch hotel (de kamers zijn voorzien van een bedstede). Daarnaast is de vestingmolen herbouwd en is de rosmolen gereconstrueerd. In het zomerseizoen worden er historische evenementen in de vesting georganiseerd, waaronder een van de grootste historische slagaboetsingen van Nederland: de Slag om Bourtonne.

De kerk van Bourtonne bevat diverse overblijfselen van de oorspronkelijke vestingkerk. De synagoge, die dateert van 1842, werd in 1974 gerestaureerd en herbergt thans het Joods Synagogaal Museum.

Vorige keer heb ik verteld over de eik die oorspronkelijk gewijd was aan Wodan, de oppergod van de hier ooit wonende Germanen. Zij zagen in de groei en volgorde van 21 bomen een soort jaarkalender en dat gaf o.a. de zaai- en oogsttijd aan. Door de kerstening werd de eik de Mariaboom.

Iedereen leest wel eens in een weekblad een horoscoop, wat staat er over jou in de sterren geschreven. De vroegere bewoners kenden spirituele krachten toe aan bomen, dus een soort boomhoroscoop. Ben je geboren op 21 maart, de lente begint, dan is de eik jouw symbool en heb je deze korte karaktertrek "doorzetter".

Geboren op 24 juli, de zomer begint, dan is jouw boom de berk .."bescheiden".

Geboren op 23 september, dan is jouw boom de olijf .. "vredelievend".

Geboren op 22 december, dan is jouw boom de beuk .. "geduldig".

Eerlijk gezegd geloof ik niets van die astrologische voorspellingen, maar de koppeling boom aan mens vind ik veelzeggend. Immers bomen zijn ook levende wezens. Zij staan er en leven samen met ons. Ademen, drinken water, genieten van de zon en kunnen met elkaar voeding uitwisselen en communiceren. Zij ruimen met andere groene planten onze uitgedemde CO2 op en geven ons zuurstof terug. Ook zorgen de bomen voor verkoeling aan mens en dier. Daarom verbaas ik me er over dat mensen bomen kopen of zelfs voor niks van de gemeente bomen krijgen en niet snappen dat in deze droge periode de geplante bomen water nodig hebben.

Is het jullie wel eens opgevallen bij het leggen van kabels of riolering hoe droog de grond is? Meer dan een meter diep is de grond vaak kurkdroog en dat is al vele jaren zo. Terwijl ik in mijn jeugd niet anders weet, dan behalve op een hoge zandkop, dat je onder de 50 cm meestal grondwater tegen kwam in Twente, een zelfde soort zandgebied als de Achterhoek. Wat is er toch allemaal gebeurd met ons kostelijke grond- en oppervlaktewater? Als jongens van twaalf dronken we met behulp van een zakdoek over een fles uit een schone sloot. Moet je dat nu doen.

Kijk maar eens naar de bossen. Overal zie je rechte slootjes in het bos, die nu droog zijn en vaak vol liggen met bladeren en takken. Waarom zijn die sloten op een vaste afstand in de bossen met de schop en zelfs met de bijl (taaie leemlaag) gegraven door arbeiders, die per dag als loon een paar stuivers kregen?

Dit is een antwoord. Het was tot ongeveer 1850 nat in de Achterhoek met vaak een veenpakket van 1 meter dik. De bevolking was armoedig en er konden maar weinig mensen overleven op de schrale grond. Het potstalsysteem bepaalde welke gronden er vruchtbaar gehouden konden worden. De "woeste grond" was gemeenschapsgrond met meer rechten voor rijken. Dit geïdealiseerde marktsysteem werd opgeheven en de opkomende rijke klasse kocht deze goedkope grond. Liet het ontwateren om zo met de grond, dat links en rechts uit de sloten kwam, de lage grond op te hogen. Op deze grond kon men toen dennen, eiken en beuken verbouwen. Dit slootsysteem heet een rabattenbos. Heide werd met een ploeg getrokken door veel ossen klaar gemaakt voor dennenakkers. Soms werden er prachtige buitenhuizen met schitterende tuinen aangelegd.

Gelijktijdig kwam de opkomende industrie, die veel spoel-, koel- en stoommachinewater nodig had. De bevolking groeide. Drinkwater en riolering waren nodig. De landbouw intensiverde na de Tweede Wereldoorlog en gebruikte meer oppervlakte- en grondwater. Ruilverkaveling. De slingerde en ondiepe beekjes werden recht getrokken en het zoete water op de hogere gronden vloeide met een rotgang naar de zee, nu gelukkig het IJsselmeer.

Trots liet een ingenieur mij omstreeks 1970 de eerste stuw en rechttrekking van de Berkel zien. De gevolgen van de droge jaren 2018, 2019 en nu 2020 zijn rampzalig voor de natuur. Oppervlaktewater mag niet meer gebruikt worden. Grondwater wel. Maar wordt oppervlakte- over een tijd geen grondwater, ons nodige drinkwater?

Sparrenbomen verdrogen of gaan kapot van de kever de letterzetter en dan een storm en alles ligt om. In Duitsland spreekt men van "Waldsterben". In de tuinen gaan de coniferen er aan. Het bladerdek van de eiken wordt dunner en ze worden kwetsbaarder voor de processierups. Machtige beuken en eiken zijn omgevallen. Het wortelstelsel heeft de doorsnede van het bladerendak.

Ik krijg dan "Waldweh", verlang naar een gezond oerbos. En wil nu graag ver weg "Fernweh", maar verlang dan toch weer naar huis "Heimweh". In de Romantische periode hadden grote componisten rond 1850 deze gevoelens en maakten de mooiste muziekstukken.

Herman Nijhof 20-5-2020

TENSLOTTE

Het bestuur van het Ulfts Mannenkoor hoopt u met deze nieuwsbrief voorlopig voldoende te hebben ingelicht. Mocht u nog vragen, opmerkingen, suggesties of ideeën hebben, of wilt u een stukje schrijven en/of kopij aanleveren, dan kunt u te allen tijde telefonisch contact met een bestuurslid opnemen. U kunt ook mailen naar secretaris@ulftsmannenkoor.nl.

De redactie